

#LapsenoikeuksienAjankohtaispäivä

#AvoinHallinto

Tulevaisuuden koulu

**Erityisasiantuntija Venla Bernelius,
opetus- ja kulttuuriministeriö**

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Avoin
hallinto

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tulevaisuuden lasten oikeus oppimiseen: Peruskoulun tulevaisuustyö 2024-2025

Lasten oikeuksien ajankohtaispäivä 21.11.2024

Venla Bernelius, erityisasiantuntija OKM
Tommi Karjalainen, opetusneuvos OKM
Lucina Hänninen, yksikön päällikkö OPH

Olemme jo ylittäneet planeettamme kantokyvyn.

**Miten opetamme uutta
sukupolvea luomaan kestäviä
elämäntapoja?**

Henkisen hyvinvoinnin haasteet ovat on nuorten (työ)elämästä syrjään jäämisen yleisin syy.

Miten koulut voivat tukea merkityksellisyyden kokemusten löytämistä ja hyvinvointitaitoja?

Perinteisiä palkkatyön muotoja ei välttämättä ole tulevaisuudessa tarjolla kaikille.

Miten koulu voi tarjota relevantteja taitoja ja motivoida oppilaita?

Jo nyt havaitsemme, että uudet teknologiat ja tekoäly ovat luoneet uusia oppimisen eroja ja yhdenvertaisuuden haasteita

Millä tavoin koulu voi tukea kaikkia oppilaita ja tasoittaa myös tulevaisuuden teknologioiden synnyttämiä kuiluja?

**Jos koulu keksittäisiin
tänään, millainen se olisi
– ja miltä näyttää
oppimisen oikeuden
tulevaisuus?**

Miksi?

- Tulevaisuustyön fokus on globaaleissa ja paikallisissa perustavanlaatuisissa muutoksissa, jotka edellyttävät **koulutuksen tavoitteiden ja menetelmien pitkän aikavälin suuntaviivojen** laaja-alaista uudelleenmäärittelyä.

Erityisesti työn ja talouden nopeat murrokset, sosiaalisen ja ekologisen kestävyyskysymykset sekä tekoälyyn perustuva teknologinen kehitys haastavat perinteiset osaamisen ja koulutuksen järjestämisen tavat.

Tulevaisuustyössä koulutuksen pitkän aikavälin kehittämisen näkökulma yhdistyy perustaitojen **osaamistason nostoon ja tasa-arvon kehittämiseen:** perustaidot vs. uudet osaamistarpeet ("tulevaisuuden tasaaminen").

Mihin tarvitaan visiotyötä?

- Polykriisin tai jopa permakriisin maailma – fokusoituminen akuutteihin ongelmiin entistä suurempi riski: Kun tulevaisuuden ennustaminen on muuttunut entistä vaikeammaksi, tarvitaan suuntavektoria ja pyrkimystä navigoida muuttuvassa tilanteessa kohti tunnistettua tavoitetta
- Raportti peruskoulun tulevaisuusvisiosta v. 2025 lopussa: Missä haluamme olla vuonna 2045?
  - Perustuu mahdollisimman laaja-alaiseen, laadukkaaseen ja punnittuun näkemykseen suomalaisilta asiantuntijoilta, sidosryhmiltä ja osallisilta, kansainvälisiltä yhteistyökumppaneilta sekä tutkimustiedosta
  - Huomio yhtäältä yhteiskunnallisten muutosten tuottamissa osaamisen tarpeissa ja toisaalta koulutuksen järjestämisen tavoissa ja mahdollisuuksissa: tavoitteena käydä keskustelua ja luoda visio peruskoulun tarkoitukselle ("purpose of education") ja tavoitteille

Tulevaisuuden lasten koulutus?

- Miten luoda merkityksellinen koulu ja merkityksellinen koulutus yksilöille, perheille, yhteisöille, yhteiskunnalle ja planeetalle – tavalla, joka tukee myös opettajan työn merkityksellisyyttä?
- Olli-Pekka Heinonen 14.11.2024: *”Education has transformative power, and it should dare to swim against the tide.”* – ”Koulutuksella on muutosvoimaa, ja sen pitäisi rohjeta uida vastavirtaan.”
- Oikeus oppimiseen muuttuvassa maailmassa: Kun maailma muuttuu, koulun on asetettava tukemaan yhä uusien taitojen kehitystä, jotta yhtäläiset mahdollisuudet voidaan turvata

Miten?

- Ministeri Henrikssonin nimittämä neuvottelukunta työstää keskeisiä teemoja vuoteen 2025, puheenjohtajana ministeri Adlercreutz, tukena parlamentaarinen seurantaryhmä, ja työtä johtaa kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
- Työskentely koostuu seminaarien ja työpajojen sarjasta sekä verkkofoorumista, joista suuri osa avoimia kaikille. Tapaamisissa kartoitetaan laajan asiantuntijoiden ja sidosryhmien näkökulmia koulutuksen muutostarpeisiin
- Sidosryhmät pyritään tunnistamaan mahdollisimman laajasti siten, että tulevaisuustyössä kuullaan ja osallistetaan asiantuntijoita, opettajia ja nuoria yhteiskunnan eri kentiltä. Työpajojen pohjalta työstetään kirjalliset materiaalit neuvottelukunnan kanssa (esim. koulufoorumit, verkkofoorumi)

Kansainvälinen näkökulma: OECD High-Performing Systems For Tomorrow – Education For Human Flourishing

- Lähtökohdat: PISA on viritetty mittaamaan perustaitoja, mutta yhteiskunnallisen muutoksen myötä muuttuvat osaamistarpeet vaativat lisäksi kansainvälisen koulutuksen kehittämisen ja arvioinnin jatkuvaa uudelleenarviointia ja suuntaamista
- Globaali keskustelu koulutuksen tavoitteista painottumassa yhä enemmän kohti yksilöiden laaja-alaista hyvinvointia ja merkityksellistä elämää sekä ihmiskunnan ja planeetan tasapainoista tulevaisuutta tukevia tavoitetta, hyvinvointi ja tulevaisuudessakin yhdenvertaisten oikeuksien turvaaminen myös kilpailukyvyyn elinehtona
- Mikä on koulutuksen tarkoitus? Mihin järjestelmien tulevaisuutta tulee suunnata? Mikä on koulun rooli tulevaisuuden luomisessa ja yksilöiden vs. yhteiskuntien hyvinvoinnin tukemisessa?
- Uudet taidot: luova ajattelu, eettinen päättely ja merkityksellisyyden analyysi
- Mukana Suomi, Viro, Saksa, Iso-Britannia, British Columbia (Kanada), Singapore, Australia, lisäksi sihteeristössä jäsenenä IBO

Unesco: Futures of Education 2021

*“We need to take urgent action to change course, because the future of people depends on the future of the planet, and both are at risk. The report proposes a new social contract for education – one that aims to rebuild our relationships with each other, with the planet, and with technology. This new social contract is our chance to repair past injustices and transform the future. Above all, it is based on the **right to quality education throughout life**, embracing teaching and learning as shared societal endeavours, and therefore common goods”*

Visio-otsikoita neuvottelukunnalta ja seurantaryhmältä

”Suomen perusopetus maailman parasta!”

”Eriarvoisuuskehitys katkesi – peruskoulun kyky kaventaa oppimiseroja ja perhetaustan vaikutusta on korkeampi kuin koskaan aiemmin.”

“Finländska satsningen på trygghet och välmående för alla gav resultat - eleverna mår och räknar bättre”

“Nuoret yhä motivoituneempia oppimaan ja opiskelemaan - taustalla kasvava yhteenkuuluvaisuuden tunne koulumaailmassa”

”Suomi palannut Pisa-tulosten terävimpään kärkeen”

”Suomessa saatu peruskoululaisten osaaminen vahvistumaan Euroopan eniten - myös maahanmuuttaneet pärjäävät tasatahtiin kantaväestön kanssa”

“Peruskoulu on tärkeä tekijä ilmaston ja demokratian pelastamisessa”

”Suomalaislasten tulevaisuususkko on vankka maailman mittapuullakin: Peruskoulun ansiota”

“Uudet arviointitulokset kertovat: Oppimisen ilo ja innostus ovat lisääntyneet kouluissa!”

”Maailman tasa-arvoisin peruskoulu luo uskoa tulevaisuuteen”

”Suomesta löytyy maailman onnellisin kansa ja korkeimpiin lukeutuvat PISA-tulokset”

”Suomalaislasten lukutaito on parantunut harppauksin, heikkojen lukijoiden osuus on vähentynyt lähelle nollaa.”

“Elever och lärare mår bra tillsammans i en inkluderande skola med jämlika förutsättningar för elevers lärande”

Kansallisesta verkkofoorumista tehtyjä nostoja kysymykseen: Mikä olisi mielestäsi paras motto tai tunnuslause tulevaisuuden peruskoululle?

AIKUISET

- "Yhtäläiset mahdollisuudet maailmaan."*
- "Ei koulua, vaan elämää varten."*
- "Kaikki mukana, osana yhteisöä."*
- "Yhteisöllinen, luova ja hyvinvoiva koulu on oppimisen ilon sykkivä sydän."*
- "Här fungerar vi för barnets bästa!"*
- "Skolan - en plats att få växa som människa."*
- "Kvalitativ utbildning där alla är trygga, bemöts väl och mår bra som sig själva!"*
- "I skolan är det viktigt att misslyckas för det är då man lär sig."*

NUORET

- "Ketään ei jätetä yksin."*
- "Älä pelkää tulevaa, täällä opit sitä varten."*
- "Täällä voit olla oma itsesi."*
- "Turvallinen, opettavainen sekä rauhallinen tila joka ikiselle nuorelle."*
- "Kiusaaminen on historiaa ja oppimisen mieluisuus nykyisyyttä."*
- "En växande framtid."*
- "Learn, Grow and Succeed."*
- "Empowering Minds, Shaping Tomorrow."*
- "Be safe. Be kind. Be smart."*

”Koulun ei tule vain reagoida ennakoituihin muutoksiin tulevaisuudessa. Koulun täytyy luoda se tulevaisuus, jonka haluamme nähdä.”